

Số: /QĐ-BGDĐT

Hà Nội, ngày tháng năm 2022

QUYẾT ĐỊNH

**Phê duyệt tài liệu giáo dục địa phương lớp 3
sử dụng trong cơ sở giáo dục phổ thông của tỉnh Bình Định**

BỘ TRƯỞNG BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Căn cứ Luật Giáo dục ngày 14 tháng 6 năm 2019;

Căn cứ Nghị định số 69/2017/NĐ-CP ngày 25 tháng 5 năm 2017 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu của Bộ Giáo dục và Đào tạo;

Căn cứ Thông tư số 33/2020/TT-BGDĐT ngày 15 tháng 9 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định việc thẩm định tài liệu giáo dục địa phương;

Căn cứ Công văn số 5793/UBND-VX ngày 06 tháng 10 năm 2022 của Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Định về việc tiếp thu, chỉnh sửa, đề nghị phê duyệt Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3;

Căn cứ Biên bản kiểm tra ngày 26 tháng 8 năm 2022 của Hội đồng tư vấn phê duyệt tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3;

Theo đề nghị của Vụ trưởng Vụ Giáo dục Tiểu học.

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Phê duyệt kèm theo Quyết định này Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3 sử dụng trong cơ sở giáo dục phổ thông.

Điều 2. Quyết định này có hiệu lực thi hành kể từ ngày ký.

Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Định chịu trách nhiệm về chất lượng và hiệu quả sử dụng tài liệu được phê duyệt tại Điều 1 trong quá trình triển khai thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Điều 3. Chánh Văn phòng, Vụ trưởng Vụ Giáo dục Tiểu học, Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Định, Thủ trưởng các đơn vị có liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này.

Nơi nhận:

- Như Điều 3;
- Ban Tuyên giáo Trung ương;
- Văn phòng Quốc hội;
- Văn phòng Chủ tịch nước;
- Thủ tướng Chính phủ;
- Phó Thủ tướng Vũ Đức Đam;
- Văn phòng Chính phủ;
- Ủy ban VHGD của Quốc hội;
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- Các Thủ trưởng (để p/h chỉ đạo);
- Lưu: VT, Vụ GDTH.

KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG

Nguyễn Hữu Độ

BẢN TRÌNH KI

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH BÌNH ĐỊNH
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BẢN MẪU

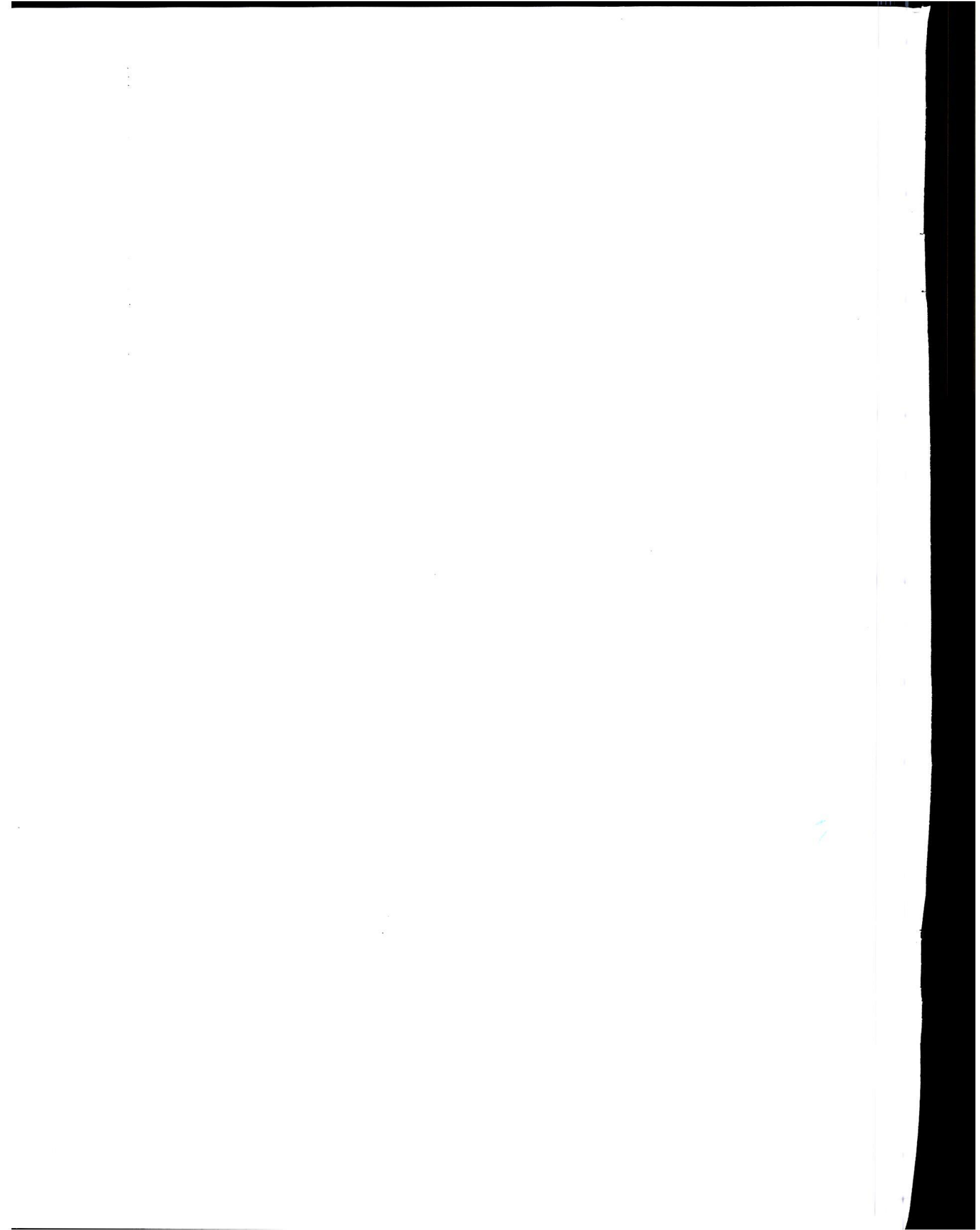
TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG TỈNH BÌNH ĐỊNH

 Lớp 3

SÁCH IN THỬ

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH BÌNH ĐỊNH
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Đào Đức Tuấn (Tổng Chủ biên) – Phan Thanh Liêm (Chủ biên)
Huỳnh Khánh Dũng - Phan Minh Hà - Hồ Văn Hoàng - Man Đăng Mỹ - Lưu Nhất Phong
Nguyễn Thị Tâm - Lương Thị Xuân Tâm - Đặng Thị Xuân Thuỷ - Nguyễn Xuân Trang

TÀI LIỆU GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG TỈNH BÌNH ĐỊNH

BẢN MẪU

1. Chủ trì ký của tác giả

- Ông Đào Đức Tuấn (Tổng chủ biên) *mdt*

- Ông Phan Thanh Liêm (Chủ biên) *Phan Thanh Liêm*

- Bà Lương Thị Xuân Tâm *Lương Thị Xuân Tâm*

- Ông Man Đăng Mỹ *MD*

- Ông Nguyễn Xuân Đăng *ND*

- Bà Đặng Thị Xuân Thuỷ *DTXT*

2. Đại diện lãnh đạo Hội đồng thẩm định

Ông Nguyễn Đình Hưng, PGD Sở GDĐT, Chủ tịch Hội đồng *NĐH*

3. Đại diện lãnh đạo Sở GDĐT

Đào Đức Tuấn

Phan Thanh Liêm

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh lớp 3 thân mến!

Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3 giúp các em tìm hiểu về văn hoá, lịch sử, địa lí, cảnh quan thiên nhiên, nghệ thuật,... đặc trưng của địa phương. Từ đó, bồi dưỡng cho các em tình yêu quê hương, ý thức tìm hiểu và vận dụng những điều đã học để góp phần giải quyết những vấn đề trong cuộc sống.

Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3 được biên soạn thành 8 chủ đề. Mỗi chủ đề được tổ chức thành các hoạt động: Khởi động; Khám phá; Thực hành; Vận dụng giúp các em hứng thú khám phá những giá trị văn hoá đặc trưng của quê hương.

Hi vọng rằng, những nội dung trong *Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3* sẽ giúp các em khám phá những điều mới lạ, bổ ích, lí thú nhưng hết sức gần gũi tại địa phương mình.

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TỈNH BÌNH ĐỊNH

Hãy bảo quản, giữ gìn tài liệu để tặng cho các học sinh lớp sau!

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TÀI LIỆU

Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Bình Định - Lớp 3 gồm 8 chủ đề, được tổ chức theo hướng hoạt động trải nghiệm. Trong mỗi chủ đề, các em sẽ gặp những dấu hiệu chỉ dẫn, cụ thể như sau:

Khởi động

Học sinh huy động kiến thức, kinh nghiệm cá nhân để tham gia hoạt động tạo hứng thú, tò mò vào chủ đề mới.

Khám phá

Học sinh thực hiện các hoạt động quan sát, thảo luận, tìm tòi, tìm kiếm thông tin nhằm phát hiện và chiếm lĩnh những điều mới, chưa biết của chủ đề.

Thực hành

Học sinh sử dụng kiến thức, kĩ năng được trang bị để giải quyết các vấn đề, tình huống, bài tập tương tự hay biến đổi... nhằm khắc sâu kiến thức, hình thành kĩ năng, kĩ xảo một cách chắc chắn.

Vận dụng

Học sinh giải quyết các vấn đề của thực tế hoặc vấn đề giả định có liên quan đến tri thức của chủ đề, từ đó phát huy tính mềm dẻo của tư duy, khả năng sáng tạo.

MỤC LỤC

<i>Chủ đề 1</i>	THÀNH PHỐ QUY NHƠN	5
<i>Chủ đề 2</i>	ĐÀM THỊ NẠI, BÀN ĐÀO PHƯƠNG MAI TỈNH BÌNH ĐỊNH	10
<i>Chủ đề 3</i>	LÀNG NGHỀ TIỆN GỖ MỸ NGHỆ NHẠC THÁP	14
<i>Chủ đề 4</i>	NGHỆ THUẬT BÀI CHÒI TỈNH BÌNH ĐỊNH	20
<i>Chủ đề 5</i>	LỄ HỘI ĐỔ GIÀN AN THÁI	23
<i>Chủ đề 6</i>	DI TÍCH VĂN HOÁ CHĂM-PA Ở TỈNH BÌNH ĐỊNH	27
<i>Chủ đề 7</i>	DANH NHÂN VĂN HOÁ ĐÀO TẤN	31
<i>Chủ đề 8</i>	MỘT SỐ MÓN ĂN TIÊU BIỂU Ở TỈNH BÌNH ĐỊNH	35

Chủ đề 1

THÀNH PHỐ QUY NHƠN

Khởi động

Học sinh quan sát hình ảnh và chọn đáp án cho câu hỏi dưới đây:

Hình 1. Tượng đài Nguyễn Sinh Sắc, Nguyễn Tất Thành

Tượng đài Nguyễn Sinh Sắc, Nguyễn Tất Thành được đặt ở địa phương nào?

- A. Huyện Phù Mỹ
- B. Huyện Phù Cát
- C. Thành phố Quy Nhơn
- D. Huyện Tây Sơn

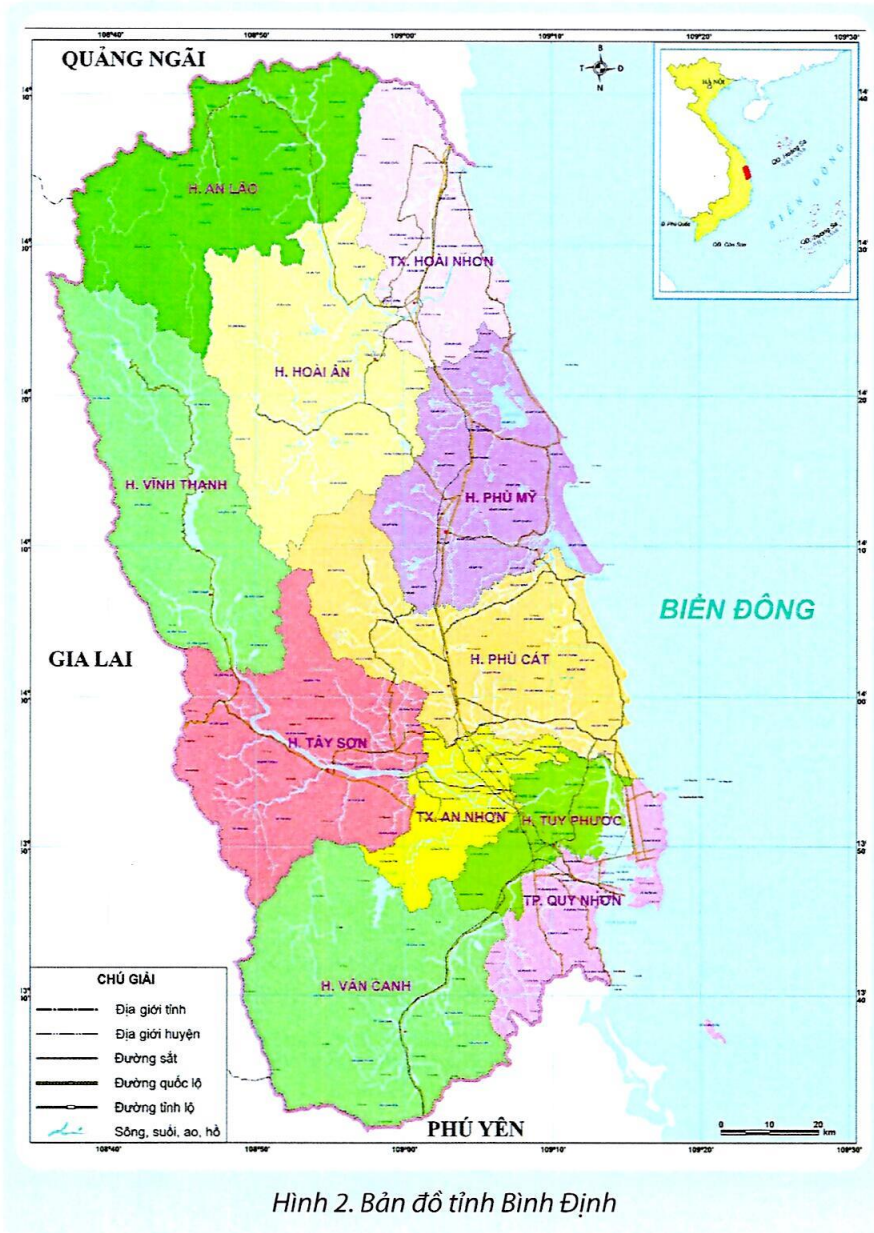

Khám phá

1. Giới thiệu thành phố Quy Nhơn

Quan sát bản đồ tỉnh Bình Định, xác định vị trí của thành phố Quy Nhơn trên bản đồ.

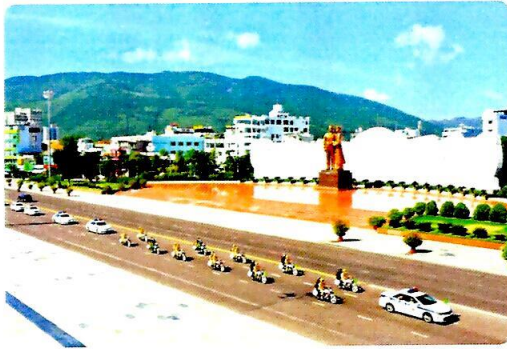
Hình 2. Bản đồ tỉnh Bình Định

Quy Nhơn là thành phố nằm ở phía đông nam của tỉnh Bình Định. Phía đông giáp Biển Đông, phía tây giáp huyện Tuy Phước và huyện Vân Canh, phía bắc giáp huyện Tuy Phước và huyện Phù Cát, phía nam giáp tỉnh Phú Yên. Thành phố Quy Nhơn là trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá, khoa học - kĩ thuật và du lịch của tỉnh Bình Định.

2. Tìm hiểu về thành phố Quy Nhơn

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và thực hiện yêu cầu:

- Nêu tên những công trình công cộng lớn ở thành phố Quy Nhơn.
- Giới thiệu về thành phố Quy Nhơn.

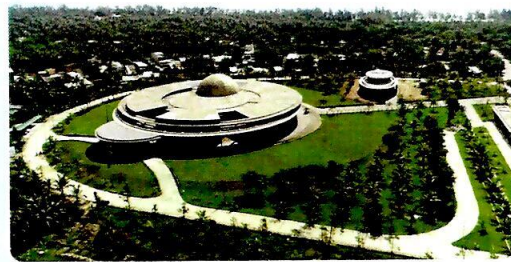
Hình 3. Quảng trường Nguyễn Tất Thành

Hình 4. Biển Quy Nhơn

Hình 5. Trường Đại học Quy Nhơn

Hình 6. Trung tâm Khám phá khoa học

Hình 7. Công viên Quang Trung

Hình 8. Chợ đêm Quy Nhơn

Thành phố Quy Nhơn có những công trình công cộng như: Quảng trường Nguyễn Tất Thành, Trường Đại học Quy Nhơn, Trung tâm Khám phá khoa học, công viên Quang Trung,...

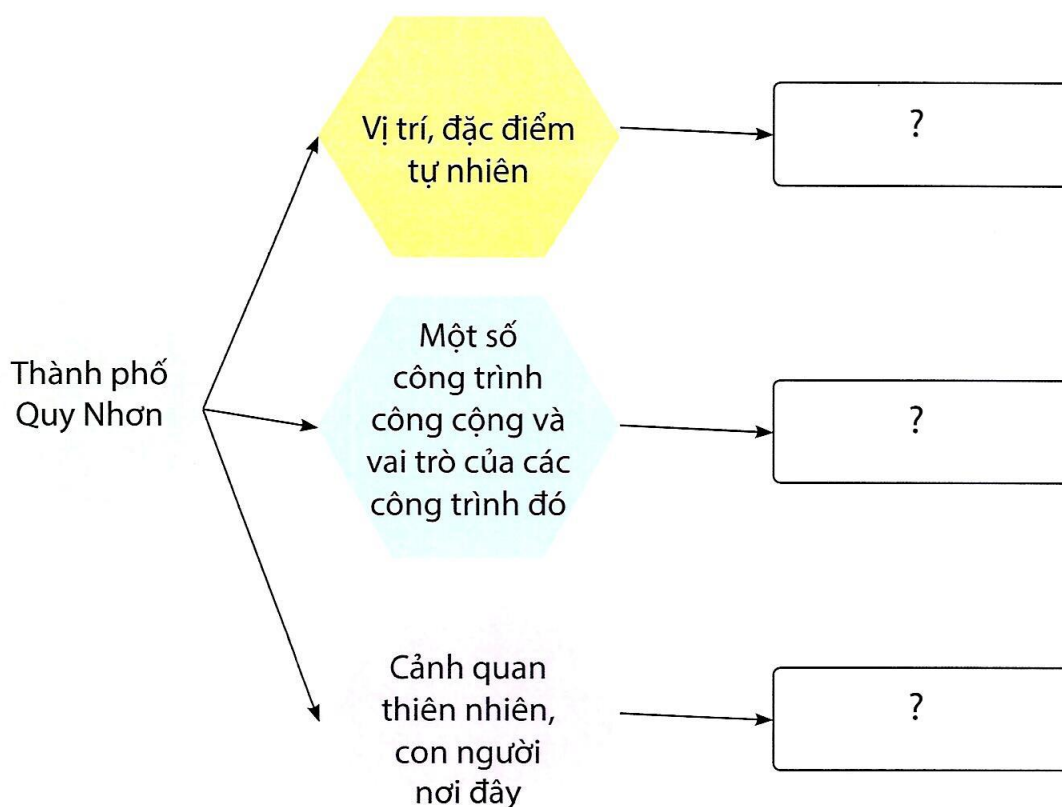
Quy Nhơn được vinh danh là “Thành phố Du lịch sạch ASEAN 2020” với nhiều cảnh đẹp nổi tiếng như: Ghềnh Ráng Tiên Sa, Eo Gió, Kỳ Co, Tháp Đôi, đầm Thị Nại,... và nhiều đặc sản làm say lòng du khách bốn phương như: chả cá, chả ram tôm đất, bánh ít lá gai,...

Không chỉ nổi tiếng về cảnh đẹp, về các món đặc sản mà con người nơi đây rất hiền hoà, mến khách, yêu lao động và tài hoa.

Thực hành

1. Hãy nêu thông tin để hoàn thành sơ đồ giới thiệu về thành phố Quy Nhơn.

2. Nêu những việc em có thể làm để góp phần xây dựng thành phố Quy Nhơn xanh, sạch, đẹp.

Hình 9

3. Viết từ 3 đến 5 câu văn giới thiệu và nêu cảm nghĩ của em về thành phố Quy Nhơn.

Vận dụng

- Hãy đóng vai hướng dẫn viên du lịch, giới thiệu về thành phố Quy Nhơn với khách du lịch.
- Tổ chức cuộc thi, triển lãm tranh với chủ đề "Thành phố Quy Nhơn trong em".
 - Chuẩn bị: Giấy A4, bút chì, bút màu, giá vẽ.
 - Tham gia vẽ tranh.
 - Trưng bày, giới thiệu tranh.
 - Bình chọn tranh.

Hình 10

Hình 11

Chủ đề 2

ĐÀM THỊ NẠI, BÀN ĐẢO PHƯƠNG MAI TỈNH BÌNH ĐỊNH

Khởi động

- Xem video (tranh, ảnh) giới thiệu về cảnh đẹp đầm Thị Nại, bán đảo Phương Mai tỉnh Bình Định.
- Chia sẻ những điều em biết về cảnh đẹp đó.

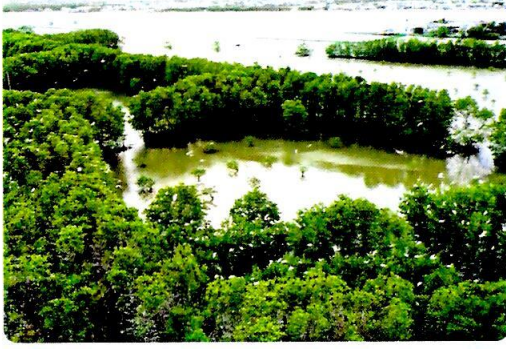
Khám phá

1. Giới thiệu về đẹp của đầm Thị Nại.

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và mô tả về đẹp của đầm Thị Nại.

Hình 1. Đầm Thị Nại

Hình 2. Khu sinh thái Cồn Chim ở đầm Thị Nại

Hình 3. Tháp Thầy Bói ở đầm Thị Nại

Đầm Thị Nại là đầm lớn nhất của tỉnh Bình Định, nằm ở phía đông bắc thành phố Quy Nhơn. Đầm Thị Nại đẹp nhất vào lúc bình minh và hoàng hôn. Khi bình minh lên, mặt đầm như một tấm gương khổng lồ, lấp lánh dưới ánh ban mai. Lúc hoàng hôn buông xuống, khung cảnh lại trở nên huyền ảo, làm say lòng người.

Trong đầm Thị Nại có một cồn đá nổi lên, trên có ngôi miếu do dân chài lập ra để thờ thủy thần, hình dáng tựa như một ngôi tháp cổ, gọi là tháp Thầy Bói. Giữa đầm có khu sinh thái Cồn Chim. Đây là nơi tụ hội của muôn loài chim, được ví như "đảo ngọc sinh thái"- lá phổi xanh của thành phố Quy Nhơn.

2. Giới thiệu về đẹp của bán đảo Phương Mai

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và mô tả về đẹp của bán đảo Phương Mai.

Hình 4. Bán đảo Phương Mai

Hình 5. Mũi Yến trên bán đảo Phương Mai

Bán đảo Phương Mai là đoạn cuối của dải núi Triều Châu, nằm ở phía đông bắc thành phố Quy Nhơn. Bán đảo Phương Mai có cảnh quan tuyệt đẹp, bên núi non, bên biển xanh cát vàng. Đây là một vùng núi thấp có nhiều ngọn nhấp nhô. Nhìn từ xa, bán đảo Phương Mai như đầu một con rồng, thân nằm

dài về phía bắc, đến tận cửa Đê Gi. Nơi đây có nhiều hốc đá, chim yến thường kéo về làm tổ.

Thực hành

1. Ghép ô chữ ở cột A với ô chữ ở cột B cho phù hợp.

Cột A

1. Đầm Thị Nại

2. Bán đảo Phương Mai

3. Tháp Thầy Bói

4. Mũi Yến

Cột B

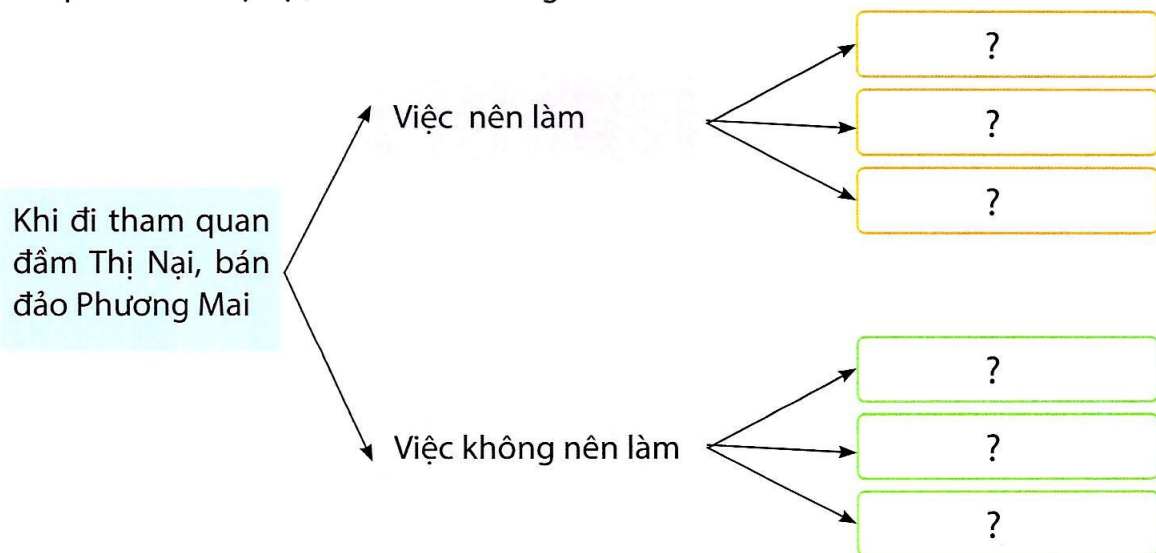
A. ở bán đảo Phương Mai, nơi chim yến thường kéo về làm tổ.

B. là đầm lớn nhất của tỉnh Bình Định.

C. có cảnh quan tuyệt đẹp, bên núi non, bên biển xanh cát vàng.

D. do dân làng chài lập ra để thờ thủy thần.

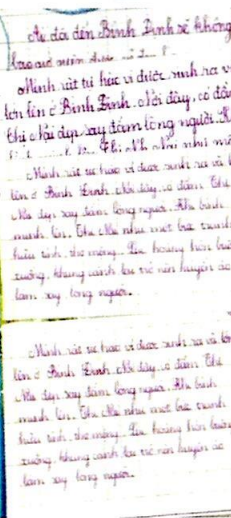
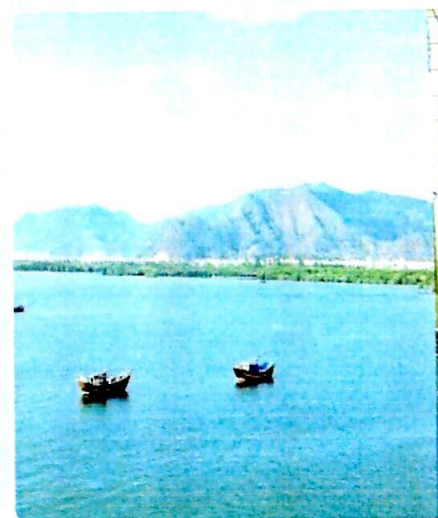
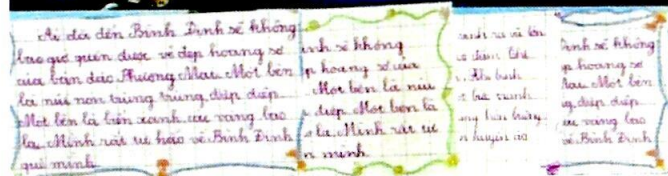
2. Trình bày về những điều khiến em ấn tượng, muốn đi tham quan đầm Thị Nại và bán đảo Phương Mai.
3. Hãy chia sẻ với bạn về 3 việc nên làm và 3 việc không nên làm khi đến tham quan đầm Thị Nại, bán đảo Phương Mai.

Vận dụng

1. Xây dựng kế hoạch tham quan đầm Thị Nại, bán đảo Phương Mai với lớp hoặc gia đình em.
 - Lựa chọn những địa điểm muốn đến tham quan ở đầm Thị Nại, bán đảo Phương Mai.
 - Dự kiến thời gian, những đồ dùng cần chuẩn bị cho chuyến đi tham quan cùng với lớp hoặc gia đình.
2. Mỗi nhóm viết từ 4 đến 5 câu văn nói lên cảm nhận của nhóm về vẻ đẹp của đầm Thị Nại và bán đảo Phương Mai. Mỗi nhóm trưng bày bài viết của mình kèm theo tranh ảnh sưu tầm hoặc tự vẽ sao cho đẹp. Sau đó, cử đại diện nhóm thuyết trình trước lớp.

Hình 6, 7. Bài thuyết trình của học sinh

Chủ đề 3

LÀNG NGHỀ TIỆN GỖ MĨ NGHỆ NHẠC THÁP

Khởi động

Chơi trò chơi: Ai nhanh hơn?

- Yêu cầu: Kể tên các làng nghề truyền thống ở tỉnh Bình Định.
- Cách chơi: Chơi theo nhóm. Khi giáo viên hô bắt đầu, các nhóm thảo luận và ghi nhanh tên các làng nghề truyền thống vào bảng nhóm. Trong vòng 2 phút, nhóm nào ghi được nhiều tên làng nghề truyền thống ở tỉnh Bình Định nhất thì nhóm đó thắng cuộc.

Khám phá

1. Giới thiệu về Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạc Tháp

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và chia sẻ với các bạn về Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạc Tháp.

Hình 1. Cổng vào Làng nghề truyền thống tiện gỗ mỹ nghệ Nhạc Tháp

Hình 2. Giấy công nhận Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp

Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp nằm ở thôn Nhạn Tháp, xã Nhơn Hậu, thị xã An Nhơn, tỉnh Bình Định. Đây vừa là một địa danh sản xuất đồ mỹ nghệ nổi tiếng, vừa là một điểm du lịch thú vị được nhiều du khách khám phá khi đến tỉnh Bình Định.

Bên cạnh những xưởng sản xuất, còn có rất nhiều cửa hàng bày bán đồ gỗ mỹ nghệ cho du khách chiêm ngưỡng và chọn mua những sản phẩm yêu thích. Năm 2007, Ủy ban Nhân dân tỉnh Bình Định đã công nhận Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp đạt tiêu chí làng nghề truyền thống.

2. Giới thiệu quy trình làm ra sản phẩm đồ gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và nêu các bước chính để làm ra một sản phẩm gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp.

Để làm ra một sản phẩm đồ gỗ mỹ nghệ phải trải qua các bước sau:

- Bước 1: Chọn gỗ nguyên liệu. Gỗ để sản xuất đồ mỹ nghệ được tuyển chọn một cách kĩ lưỡng, phải là gỗ tốt như: hương, trắc, cà te, căm xe,...
- Bước 2: Tiến hành vẽ phác thảo tỉ lệ chuẩn trực tiếp lên gỗ và phá phôi phần thô của khối gỗ.
- Bước 3: Hoàn thành chi tiết sản phẩm. Đây là bước quan trọng nhất, đòi hỏi người thợ phải khéo léo, tỉ mỉ, kiên nhẫn và sáng tạo.

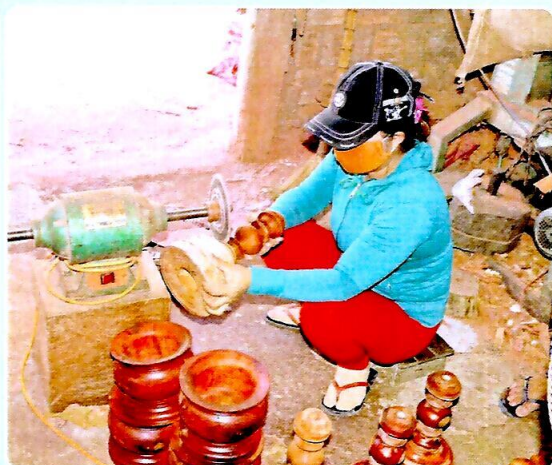
Hình 3. Phá phôi phần thô của gỗ

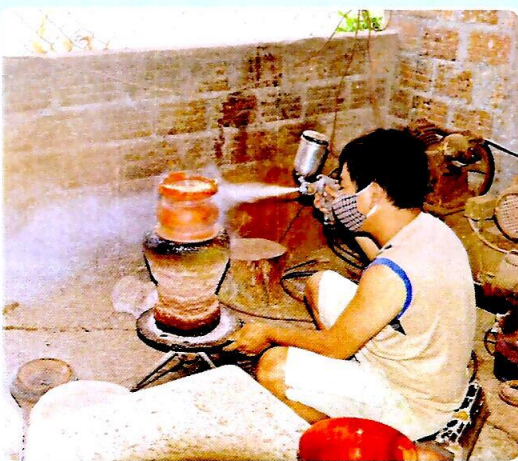
Hình 4. Tạo hình sản phẩm

Hình 5. Đục chạm

Hình 6. Chà nhám

Hình 7. Phun bóng

Hình 8. Sản phẩm mỹ nghệ Nhạn Tháp

3. Sản phẩm của Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và kể tên một số sản phẩm của Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp.

Hình 10. Sản phẩm gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp

Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp đã làm ra rất nhiều sản phẩm như: lục bình, tượng phật, tranh treo tường,... Trong đó, sản phẩm chủ lực, được nhiều người ưa chuộng nhất là lục bình các kiểu, đủ kích cỡ, được khảm ốc trai, khảm ốc xà cừ (lục bình nhỏ) hoặc đục, chạm, lõng bông hoa, muông thú (lục bình lớn).

Sản phẩm gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp không chỉ nổi tiếng bởi chất lượng gỗ tốt, sự tinh xảo mà còn mang đặc trưng của văn hoá Bình Định.

Thực hành

1. Ghép hình sản phẩm đồ gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp với tên sản phẩm cho phù hợp.

1. Bộ tượng Phúc - Lộc - Thọ

2. Con cóc

3. Đồng hồ

4. Lục bình

2. Thứ tự các bước để làm ra một sản phẩm đồ gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp là:

- Phá phôi phần thô của gỗ, chà nhám, tạo hình sản phẩm, đục chạm, phun bóng.
- Phá phôi phần thô của gỗ, tạo hình sản phẩm, đục chạm, phun bóng, chà nhám.
- Phá phôi phần thô của gỗ, tạo hình sản phẩm, đục chạm, chà nhám, phun bóng.
- Tạo hình sản phẩm, phá phôi phần thô của gỗ, đục chạm, chà nhám, phun bóng.

3. Xử lí tình huống.

Trong buổi tham quan Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp cùng lớp, bạn An nói rằng: “Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp chỉ làm được lục bình thôi”. Bạn Bình cho rằng, bạn An nói không đúng. Theo bạn Bình, Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp làm ra rất nhiều sản phẩm, trong đó, lục bình là sản phẩm chủ lực. Thế là hai bạn tranh luận. Nếu là bạn cùng lớp, em sẽ nói gì với hai bạn ấy? Theo em, ý kiến bạn nào đúng?

4. Em có cảm nhận gì về công việc của những người thợ khi tạo ra các sản phẩm gỗ mỹ nghệ?

Vận dụng

1. Hãy giới thiệu với bạn bè, người thân về Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp.
2. Em cần làm gì để góp phần giữ gìn, quảng bá những sản phẩm của Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp?
3. Cùng bạn bè, người thân xem video hoặc tham quan, trải nghiệm tại Làng tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp.

Chủ đề 4

NGHỆ THUẬT BÀI CHÒI TỈNH BÌNH ĐỊNH

Khởi động

Xem video về nghệ thuật bài chòi và nêu cảm nhận của em.

Khám phá

1. Tìm hiểu nghệ thuật bài chòi tỉnh Bình Định

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và trình bày những điều em biết về nghệ thuật bài chòi tỉnh Bình Định theo gợi ý sau:

- Nghệ thuật bài chòi là loại hình nghệ thuật như thế nào?
- Nêu các hình thức bài chòi chủ yếu ở tỉnh Bình Định.

Hình 1. Hội bài chòi

Hình 2. Hò bài chòi ở hội xuân

Nghệ thuật bài chòi là loại hình nghệ thuật diễn xướng, mang tính sáng tạo ngẫu hứng, là trò chơi dân gian vui nhộn, đầy trí tuệ. Ở tỉnh Bình Định, có ba hình thức bài chòi chủ yếu, gồm: Bài chòi “truyện” - có phong màn, có rạp che chắn; bài chòi “lớp” và bài chòi “chiếu” - thể hiện ngay trên chiếu, đi khắp các làng mạc, miền quê. Hội chơi bài chòi thường được trình diễn mỗi dịp xuân về.

Bài chòi trở thành sinh hoạt tinh thần cần thiết và phổ biến với người dân Bình Định. Thơ ca, âm nhạc, hội hoạ, ngôn ngữ, tập tục,... trong bài chòi được thể hiện rất giản dị, tự nhiên. Nhạc cụ đệm trong bài chòi thường có: đàn nhị, song loan, kèn bốp và trống chiến. “Hiệu” khi hô, hát phải theo nhịp trống, nhịp sanh, có tiếng đàn, tiếng kèn đệm theo, làm cho điệu hò thêm réo rắt, hấp dẫn.

Với những giá trị đặc sắc, nghệ thuật bài chòi tỉnh Bình Định đã được đưa vào Danh mục Di sản văn hoá phi vật thể cấp quốc gia.

(Nguồn: Cục Di sản văn hoá)

2. Giới thiệu một số làn điệu bài chòi

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và giới thiệu một số làn điệu bài chòi:

- Kể tên các làn điệu chủ yếu của nghệ thuật bài chòi.
- Giai điệu của các làn điệu bài chòi có những điểm nào khác nhau.

Hình 3. Giao lưu các Câu lạc bộ bài chòi về dự Liên hoan tại Hội đánh bài chòi dân gian thành phố Quy Nhơn (Ảnh Ngọc Nhuận)

Bài chòi có những làn điệu chủ yếu như: xuân nữ cổ, xuân nữ mới, xàng xê dựng, xàng xê luy, nam xuân, hò Quảng,...

Làn điệu xuân nữ cổ thuộc thể loại bài chòi cổ, giai điệu thỉnh thoảng có pha lẫn giọng điệu tuồng nên làn điệu xuân nữ cổ còn có tên gọi khác là bài chòi cổ. Làn điệu xuân nữ mới với giai điệu mượt mà, da diết.

Làn điệu xàng xê luy có giai điệu mang tính chất trữ tình, da diết, bi lụy.

Làn điệu xàng xê dựng có giai điệu trong sáng, hùng hồn.

Làn điệu nam xuân có giai điệu mang màu sắc sôi nổi, lời ca chỉ diễn tả những sự việc bình thường như trao đổi, bày tỏ, phân giải, răn dạy.

Một làn điệu không thể thiếu trong nghệ thuật bài chòi là hò Quảng. Giai điệu của hò Quảng tươi sáng nhộn nhịp, có tính chất vui tươi, trong sáng, đoàn tụ, hạnh phúc,...

Thực hành

1. Hãy cho biết, những nhạc cụ nào dưới đây được sử dụng trong nghệ thuật bài chòi.

Hình 4. Trống điện tử

Hình 5. Trống đế

Hình 6. Đàn organ

Hình 7. Đàn nhị

Hình 8. Đàn ghi ta

Hình 9. Đàn nguyệt

2. Nghe và vận động theo giai điệu bài chòi.

Ai đi (về), xứ nẫu, quê tui (tôi)

Hãy dừng chân, mà ghé lại, nghe tui hô hát bài chòi, một phen

Dừa (vừa) có đờn, râu (rối) lại, có kèn

Có trống nè, có phách, có cốc cốc beng, đi cắc xà

Bà con ơi...

Từ đàn ông, cho tới, đàn bà

Thiếu niên, thanh nữ, đến các cụ già, ai cũng mê

Đêm đi (về), dưới ánh, trăng quê

Sân đình, lều chợ, dĩa (vĩa) hè, xong cũng xong

Mờ mập mờ, có mấy, ngọn đèn chong

Bà con, cô bác, trong chậ trong, chậ quài (ngoài).

3. Tập hát, hô và vận động theo làn điệu bài chòi.

Cách thực hiện:

- Chia tổ, nhóm vận động (gõ nhịp, hát theo).

- Mời 2 - 3 nhóm biểu diễn cho cả lớp xem.

Hình 10. Học sinh tập hát và vận động ở trong lớp

Hình 11. Học sinh nghe và vận động theo làn điệu bài chòi ở sân trường

Vận dụng

1. Nêu những việc làm góp phần bảo tồn, giữ gìn nét đẹp của nghệ thuật bài chòi mà em biết.
2. Hãy sưu tầm một vài câu ca dao, câu hát hoặc hô theo làn điệu nghệ thuật bài chòi.

Khởi động

Theo em, những câu ca dao sau nhắc đến lễ hội nào?

*Đồn rằng An Thái, chùa Bà
Làm chay, hát bội đông ðà quá ðông
Ðàn bà cho chí ðàn ông,
Xem xong ba ngọ, lại trông ðổ giàn.*

Khám phá

1. Giới thiệu về Lễ hội Đổ giàn An Thái

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và chia sẻ với các bạn về thời gian, địa điểm diễn ra Lễ hội Đổ giàn An Thái.

Hình 1. Toàn cảnh Lễ hội Đổ giàn An Thái

Ở những năm Tỵ, Dậu, Sửu, vào tháng 7 âm lịch, tại Ngũ Bang hội quán thuộc thị tứ An Thái (địa điểm chính), xã Nhơn Phúc, thị xã An Nhơn một lễ hội dân gian diễn ra khá quy mô, có nghi thức xô cỗ, đổ giàn, về sau gọi cả diễn trình là Lễ hội Đổ giàn.

Trong quá trình tổ chức lễ hội, các võ đường có điều kiện giao lưu, học hỏi lẫn nhau về võ thuật. Hội Đổ giàn góp phần phát triển võ cổ truyền An Thái. Hơn nữa, sự phát triển của võ cổ truyền ở nơi đây cũng góp phần tạo cho lễ hội có các hoạt động phong phú, sinh động, thu hút sự quan tâm của nhiều người dân.

2. Tìm hiểu những nét đặc trưng của Lễ hội Đổ giàn An Thái

Quan sát các hình ảnh, đọc thông tin và thực hiện yêu cầu:

- Kể tên những hoạt động thường diễn ra trong Lễ hội Đổ giàn An Thái.
- Chọn và giới thiệu một hoạt động trong Lễ hội Đổ giàn An Thái.
- Nêu ý nghĩa của Lễ hội Đổ giàn An Thái.

Hình 2, 3. Rước nước Thánh từ sông Kôn về địa điểm diễn ra Lễ hội Đổ giàn An Thái.

Hình 4. Vật cúng cỗ của người dân

Hình 5. Cúng rước cỗ trước khi Đổ giàn

Hình 5. Võ sĩ của các võ đường tranh heo

Hình 6. Múa lân trong lễ hội

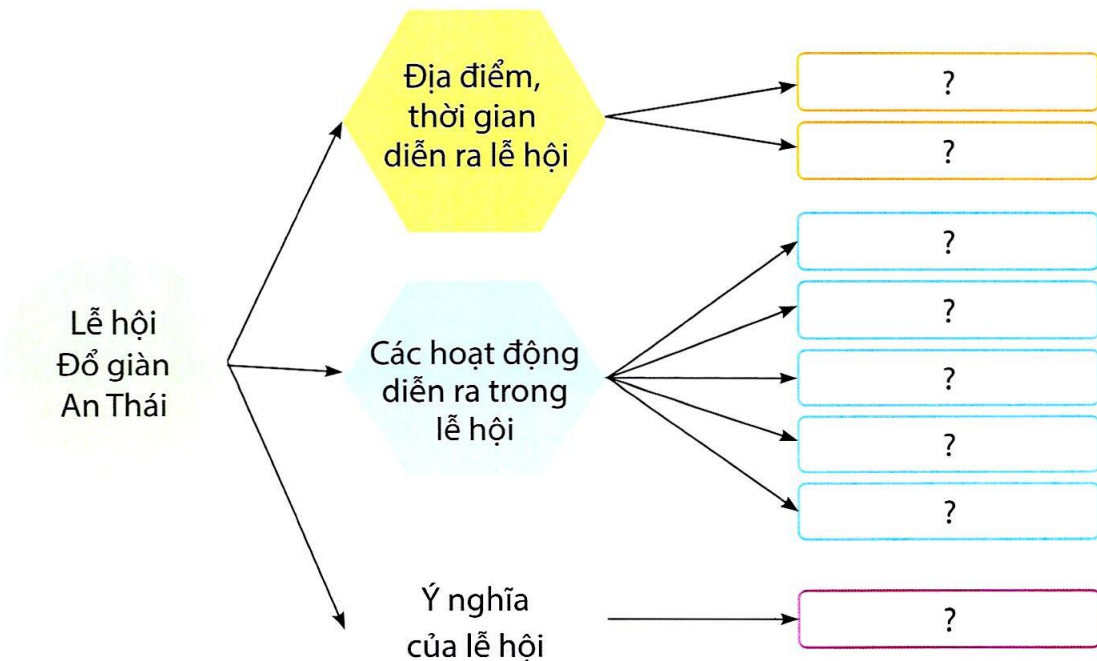
Trong lễ hội có các hoạt động: rước nước, rước cỗ, múa lân, rước hương, chưng cộ, hát bội, phóng sanh,... Vào những ngày diễn ra lễ hội, nhà nào ở An Thái cũng treo đèn, kết hoa, trống giông cờ mở rộn rã suốt ngày đêm.

Lễ hội Đổ giàn không chỉ là một cuộc tranh tài lí thú và hấp dẫn, mà còn là nét văn hoá, có ý nghĩa tôn vinh tinh thần thượng võ trên miền quê An Thái. Ngày nay, tiến trình lễ hội được chính quyền địa phương khôi phục, gìn giữ và phát huy nét đặc sắc, phục vụ nhu cầu thưởng thức, tìm hiểu của Nhân dân và du khách thập phương, góp phần làm phong phú thêm kho tàng di sản văn hoá của quê hương Bình Định.

Thực hành

1. Hãy nêu thông tin để hoàn thành sơ đồ giới thiệu về Lễ hội Đổ giàn An Thái.

2. Làm gì để giữ gìn nét đẹp của Lễ hội Đổ giàn An Thái?

 Vận dụng

1. Nêu cảm nghĩ của em về Lễ hội Đổ giàn An Thái.
2. Đóng vai hướng dẫn viên du lịch, giới thiệu về Lễ hội Đổ giàn An Thái.
3. Hãy sưu tầm hình ảnh và giới thiệu về một lễ hội ở địa phương em với các bạn.
4. Giới thiệu thêm một số lễ hội ở tỉnh Bình Định mà em biết.

Chủ đề 6

DI TÍCH VĂN HOÀ CHĂM-PA Ở TỈNH BÌNH ĐỊNH

Khởi động

Quan sát hình ảnh và nêu cảm nhận của em.

Hình 1. Tháp Phú Lốc

Khám phá

1. Giới thiệu một số tháp Chăm ở tỉnh Bình Định

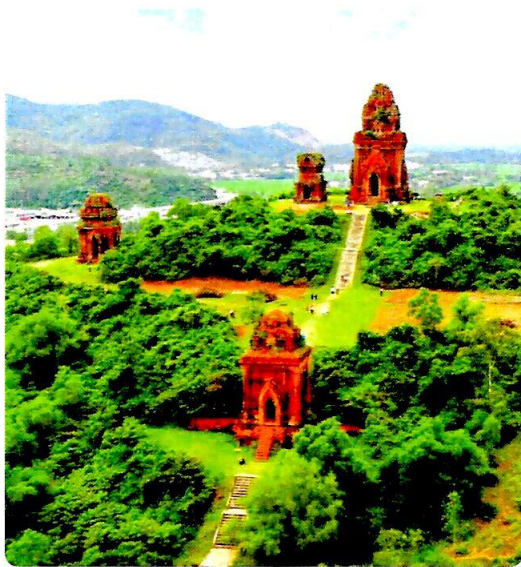
Quan sát hình ảnh và nêu tên một số tháp Chăm ở tỉnh Bình Định mà em biết.

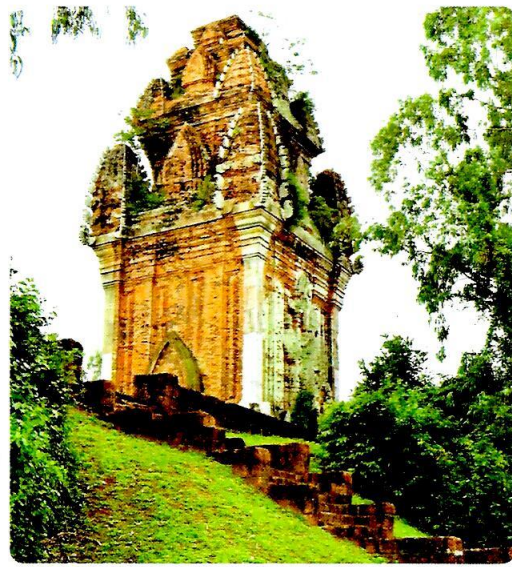
Hình 2. Tháp Đồi

Hình 3. Tháp Dương Long

Hình 4. Tháp Bánh Ít

Hình 5. Tháp Cánh Tiên

2. Tìm hiểu về di tích văn hoá Chăm-pa ở tỉnh Bình Định

Đọc thông tin và trả lời câu hỏi:

- Các ngôi tháp Chăm ở tỉnh Bình Định được xây dựng bằng vật liệu gì?
- Những hoạ tiết nào được trang trí trên các ngôi tháp Chăm ở tỉnh Bình Định?

Bình Định là một trong những nơi còn lại khá nhiều dấu tích của nền văn hoá Chăm. Với 8 cụm di tích tháp trên tổng số 14 tháp gần như còn nguyên vẹn. Mỗi tháp Chăm đều có một nét độc đáo riêng.

Tháp Dương Long là cụm các tháp cổ, gồm ba tháp Chăm thẳng hàng trên một gò cao, thuộc xã Tây Bình và Bình Hoà, huyện Tây Sơn. Đây là một trong những tháp Chăm đẹp nhất miền Trung, với kích thước lớn và kiểu kiến trúc uy nghi.

Tháp Bánh Ít nằm trên một ngọn đồi tại xã Phước Hiệp, huyện Tuy Phước. Đây là một quần thể gồm 4 tháp, đứng nhìn từ xa trông giống như chiếc bánh ít nên gọi là tháp Bánh Ít.

Tháp Đồi gồm có hai tháp là tháp phía bắc và tháp phía nam, nằm cạnh nhau ở phường Đống Đa, thành phố Quy Nhơn.

Tháp Cánh Tiên nằm trên địa bàn xã Nhơn Hậu, thị xã An Nhơn. Đây là một ngôi tháp có 4 tầng thu nhỏ dần về phía trên. Tầng nào cũng có 4 tháp góc trang trí. Mỗi góc có những tầng nhỏ, dáng lá lật nhỏ dần về phía trên tạo cảm giác như những cánh chim đang bay.

Những ngôi tháp Chăm đều được xây bằng gạch nung, được trang trí với các hoạ tiết phong phú như hoa lá, cỏ cây, hình sư tử, voi, chim thần Ga-ru-đa, rắn thần,...

(Nguồn: <https://binhdinh.gov.vn>)

Thực hành

1. Hãy nêu các cặp mảnh ghép thông tin ở cột A với cột B sao cho đúng.

Cột A

Cột B

a. Tháp Dương Long

1. Xã Phước Hiệp, huyện Tuy Phước.

b. Tháp Bánh Ít

2. Phường Đồng Đa, thành phố Quy Nhơn.

c. Tháp Đôi

3. Xã Tây Bình và xã Bình Hoà, huyện Tây Sơn.

d. Tháp Cảnh Tiên

4. Xã Nhơn Hậu, thị xã An Nhơn.

2. Hãy chọn đáp án đúng.

Tháp Dương Long là cụm tháp cổ gồm:

a. Hai tháp Chăm

b. Ba tháp Chăm

c. Bốn tháp Chăm

d. Năm tháp Chăm

3. Hãy chia sẻ suy nghĩ của em về việc làm của mỗi bạn trong những hình sau.

Hình 6

Hình 7

Vận dụng

1. Xử lý tình huống.

Trong chuyến đi tham quan tháp Dương Long, bạn Lan nói với bạn Hương: “Chúng ta cần giữ gìn, bảo vệ các di tích lịch sử của quê hương”. Nhưng bạn Hương cho rằng, việc giữ gìn, bảo vệ các di tích lịch sử của quê hương là việc của người lớn, học sinh còn nhỏ, không làm được gì. Nếu là bạn của Lan và Hương, em sẽ nói gì với các bạn ấy?

2. Tổ chức triển lãm hình ảnh và giới thiệu về các di tích văn hoá Chăm-pa ở tỉnh Bình Định.

- Sưu tầm, vẽ tranh hoặc làm mô hình về các di tích văn hoá Chăm-pa ở tỉnh Bình Định.
- Triển lãm hình ảnh các di tích văn hoá Chăm-pa ở lớp học, sân trường.
- Giới thiệu di tích với các bạn và thầy cô giáo.

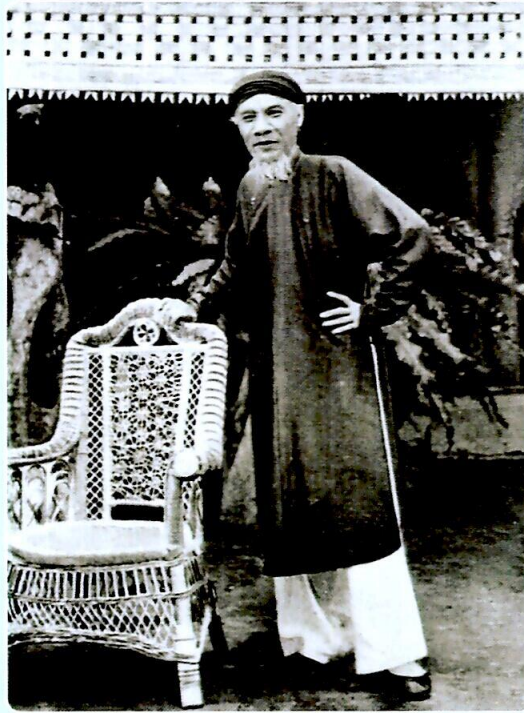

Hình 8

Khởi động

Quan sát hình ảnh và nêu những điều em biết về danh nhân văn hoá Đào Tấn.

Hình 1. Đào Tấn (1845 - 1907)

Khám phá

Đọc thông tin và cho biết:

- Năm sinh, năm mất của danh nhân văn hoá Đào Tấn.
- Danh nhân văn hoá Đào Tấn đã có những đóng góp gì cho nghệ thuật Tuồng ở Việt Nam.
- Những việc mà Nhân dân Bình Định đã làm để tưởng nhớ công lao của danh nhân văn hoá Đào Tấn.

Danh nhân văn hoá Đào Tấn sinh năm 1845 ở thôn Vinh Thạnh, xã Phước Lộc, huyện Tuy Phước, tỉnh Bình Định. Ông nổi tiếng là người thông minh từ nhỏ và rất thích nghệ thuật Tuồng.

Danh nhân văn hoá Đào Tấn là nhà soạn tuồng nổi tiếng ở Việt Nam thời bấy giờ, ông có nhiều cống hiến lớn lao đối với nghệ thuật Tuồng. Ông có công lớn trong việc nghiên cứu, sáng tác, chỉnh lí và cải biên nhiều vở tuồng có giá trị và được lưu truyền đến ngày nay. Một số vở tuồng tiêu biểu như: "Cổ thành", "Hộ sanh đàn", "Diễn võ đình",... Ông được suy tôn là "Hậu tổ" của nghệ thuật Tuồng.

Danh nhân văn hoá Đào Tấn mất năm 1907. Ông được Nhà nước công nhận là Danh nhân văn hoá quốc gia. Khu mộ của ông nằm trên núi Huỳnh Mai, xã Phước Nghĩa, huyện Tuy Phước, được xếp hạng di tích lịch sử cấp quốc gia.

Để tưởng nhớ công lao của ông, tỉnh Bình Định đã lập đền thờ danh nhân Đào Tấn, mở giải thưởng Văn học nghệ thuật tỉnh Bình Định mang tên Đào Tấn - Xuân Diệu.

Hình 2, 3. Di tích lịch sử Mộ danh nhân văn hoá Đào Tấn

Hình 4. Đền thờ danh nhân văn hoá Đào Tấn

Hình 5

Hình 6

3. Suu tầm và kể cho bạn bè hoặc người thân nghe những mẫu chuyện nói về danh nhân văn hoá Đào Tấn.

Chủ đề 8

MỘT SỐ MÓN ĂN TIÊU BIỂU Ở TỈNH BÌNH ĐỊNH

Khởi động

Em hãy đọc những câu ca dao, tục ngữ sau:

- Nón ngựa Gò Găng
Bún Song Thần AnThái.
- Ai về Tuy Phước ăn nem
Ghé qua Hưng Thạnh mà xem Tháp Chàm.
- Muốn ăn bánh ít lá gai
Lấy chồng Bình Định sợ dài đường đi.
- Gò Bồi có nước mắm thơm
Ai đi cũng nhớ cá tôm Gò Bồi.

Những món ăn nào được nhắc đến trong các câu ca dao, tục ngữ trên?

Khám phá

1. Tìm hiểu một số món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và kể tên một số món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định.

Hình 1. Bún tôm, bún rạm (huyện Phù Mỹ)

Hình 2. Nem chợ Huyện (huyện Tuy Phước)

Hình 3. Tré (huyện Tuy Phước)

Hình 4. Bún cá (thành phố Quy Nhơn)

Hình 5. Bánh dây Bồng Sơn (thị xã Hoài Nhơn)

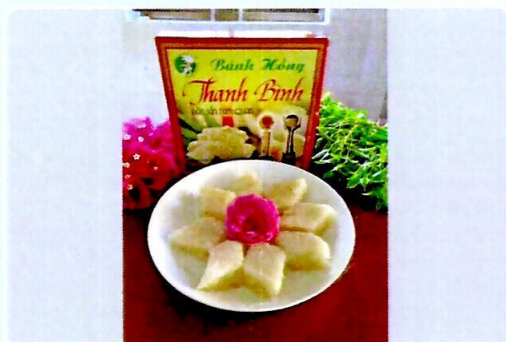

Hình 6. Bánh xèo tôm nhảy Mỹ Cang (huyện Tuy Phước)

Ở Bình Định có nhiều món ăn tiêu biểu như: nem chợ Huyện, bánh xèo tôm nhảy Mỹ Cang (huyện Tuy Phước); bún cá (thành phố Quy Nhơn); bánh dây Bồng Sơn (thị xã Hoài Nhơn); bún tôm, bún rạm (huyện Phù Mỹ),...

Ngoài ra, Bình Định còn có những đặc sản như: bánh hồng, bánh tráng nước dừa (Hoài Nhơn), bún Song Thần (An Nhơn), chả cá, chả ram tôm đất (Quy Nhơn), bánh ít lá gai,...

Hình 7. Bánh hồng, bánh tráng nước dừa (thị xã Hoài Nhơn)

Hình 8. Bún Song Thần (thị xã An Nhơn)

Hình 9. Bánh ít lá gai (Bình Định)

Hình 10. Chả ram tôm đất
(thành phố Quy Nhơn)

Hình 11. Chả cá (thành phố Quy Nhơn)

2. Tìm hiểu nguyên liệu và cách chế biến một số món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định

Đọc thông tin và trả lời các câu hỏi sau:

- Bánh xèo tôm nháy Mỹ Cang được làm từ những nguyên liệu gì?
- Nêu những nguyên liệu và cách nấu bún cá Quy Nhơn.
- Bún tôm, bún rạm Phù Mỹ có điểm gì đặc biệt?
- Nêu nguyên liệu và cách làm bánh dây Bồng Sơn.

Bún cá Quy Nhơn là sự kết hợp tinh tế của những lát chả cá thơm ngon cùng với những nguyên liệu khác như rau, bún, gia vị và nước dùng. Nước dùng được nấu từ xương hay đầu cá tươi (thường là cá thu, cá cò, cá lóc,...), vị chua nhẹ của cà chua chín và thơm hoà quyện vào nhau tạo cho nước dùng có vị ngọt thanh tự nhiên, đậm đà và đặc biệt là không bị tanh.

Bánh xèo tôm nháy Mỹ Cang là món ăn được rất nhiều người dân và du khách yêu thích. Vỏ bánh được làm từ bột gạo hoà chút bột nghệ và nước cốt dừa. Phần nhân bánh có tôm đất tươi ngon (được đánh bắt từ đầm Thị Nại), giá đỗ và hành lá. Bánh xèo được ăn kèm với rau sống, chấm với tương hoặc nước mắm vị ngọt đủ dùng.

Bún tôm, bún rạm là đặc sản nổi tiếng của làng quê Châu Trúc, huyện Phù Mỹ. Điểm đặc biệt của bún tôm, bún rạm là các sợi bún được làm trực tiếp khi có khách đến ăn. Những con tôm, con rạm tươi ngon được đánh bắt từ đầm Châu Trúc được làm sạch, giã nhuyễn rồi nhúng qua nước sôi (đối với tôm)/lọc lấy nước cốt kho chín (đối với rạm), sau đó chan vào bún, tạo nên hương vị đậm đà.

Bánh dây Bồng Sơn được làm từ gạo ngâm với nước tro củi, đem xay thành bột và hấp chín. Đem bột đã hấp chín cho vào khuôn ép thành sợi, hấp cách thủy một lần nữa cho bánh chín đều. Sợi bánh màu vàng nhẹ, ăn cùng với rau sống, đậu phộng và nước mắm đã pha chế có vị ngọt của đường, vị mặn của mắm tạo nên đặc trưng riêng của món bánh dây Bồng Sơn.

Thực hành

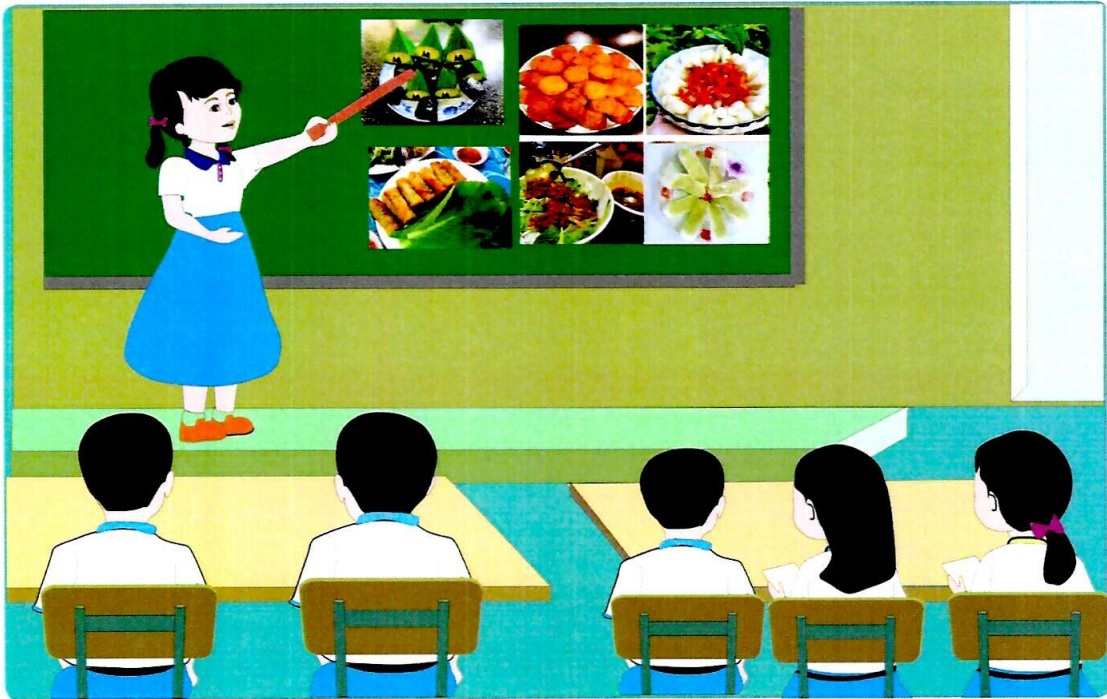
1. Kể tên một vài món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định mà em biết. Các món ăn đó gắn liền với địa phương nào?
2. Mô tả một món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định mà em thích nhất. Giải thích vì sao.

3. Khi đi tham quan tỉnh Bình Định, du khách có thể mua những đặc sản gì về làm quà?

Vận dụng

1. Hãy đóng vai hướng dẫn viên du lịch, giới thiệu về ẩm thực tỉnh Bình Định.

2. Hãy phụ giúp gia đình chế biến các món ăn Bình Định mà em thích. Chia sẻ cảm nhận của em với các bạn về món ăn đó.

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Chủ đề	Thuật ngữ	Từ ngữ	Trang
Chủ đề 2	Bán đảo	Vùng đất lớn ba mặt giáp biển, một mặt liền với đại lục.	
Chủ đề 5	Rước nước	Nước được lấy từ giữa dòng sông Kôn, nước phải trong sạch nhất, nước được rước về để dâng lên bàn thờ Phật ở chánh điện và các bàn thờ ở hai bên tả hữu.	
Chủ đề 5	Chung cộ	Chung cộ là một hình thức biểu diễn nghệ thuật hát bội đặc sắc. Theo đó, cộ được "thiết kế" từ 2 chiếc xe cộ, thành một chiếc kiệu. Xung quanh cộ có vẽ, trang trí những hình ảnh về các tích tuồng.	
Chủ đề 7	Tuồng	Nghệ thuật sân khấu cổ.	
Chủ đề 8	Ẩm thực	Ẩm thực có nghĩa là ăn uống.	

PHẦN TRÍCH NGUỒN TƯ LIỆU THAM KHẢO

Trang	Hình, ảnh	Tác giả/Nguồn
Chủ đề 1: Thành phố Quy Nhơn		
	Hình 1	Nguyễn Dũng
	Hình 2	Nguồn: https://www.binhdingh.gov.vn
	Hình 3	Nguyễn Dũng
	Hình 4	Nguyễn Dũng
	Hình 5	Đức Anh
	Hình 6	Nguồn: ICISE
	Hình 7	Nguyễn Dũng
	Hình 8	Tổ Uyên
Chủ đề 2: Đầm Thị Nại, bán đảo Phương Mai tỉnh Bình Định		
	Hình 1	Nguyễn Dũng
	Hình 2	Nguyễn Dũng
	Hình 3	Lê Trinh
	Hình 4	Lê Hồ Bắc
	Hình 5	Nguồn: https://www.binhdingh.gov.vn
Chủ đề 3: Làng nghề tiện gỗ mỹ nghệ Nhạn Tháp		
	Hình 1	Man Đăng Mỹ
	Hình 2	baobinhdingh.vn
	Hình 3	Cao Thị Như Thơ
	Hình 4	Cao Thị Như Thơ
	Hình 5	Cao Thị Như Thơ
	Hình 6	Cao Thị Như Thơ
	Hình 7	Cao Thị Như Thơ

Hình 8	Cao Thị Như Thơ
Hình 9	Cao Thị Như Thơ
Hình a, b, c, d	Man Đăng Mỹ

Chủ đề 4: Nghệ thuật bài chòi tỉnh Bình Định

Hình 1	Hồ sơ, tư liệu Cục Di sản văn hoá
Hình 2	Phạm Kim Sơn
Hình 3	Ngọc Nhuận
Hình 4	Lưu Nhất Phong
Hình 5	Lưu Nhất Phong
Hình 6	Lưu Nhất Phong
Hình 7	Lưu Nhất Phong
Hình 8	Lưu Nhất Phong
Hình 9	Lưu Nhất Phong
Hình 10, 11	Lưu Nhất Phong

Chủ đề 5: Lễ hội Đờn giàn An Thái

Hình 1	http://dulichbinhdinh.com.vn
Hình 2	https://wanderlusttips.com
Hình 3	http://lehoi.info/binh-dinh
Hình 4	https://wanderlusttips.com
Hình 5	http://dulichbinhduong.org.vn
Hình 6	https://www.vietnamtourism.gov.vn

Chủ đề 6: Di tích văn hoá Chăm-pa ở tỉnh Bình Định

Hình 1	Nguyễn Đình Toàn
Hình 2	Trần Thị Kim Ngân
Hình 3	Đình Kim Quang
Hình 4	Nguyễn Dũng

Hình 5	Cao Thị Như Thơ
Hình 6	Hồ Văn Hoàng
Hình 7	Hồ Văn Hoàng
Hình 8	Hồ Văn Hoàng

Chủ đề 7: Danh nhân văn hoá Đào Tấn

Hình 1	Trung tâm văn hoá - thông tin - thể thao huyện Tuy Phước.
Hình 2	Nguyễn Xuân Trang
Hình 3	Nguyễn Xuân Trang

Chủ đề 8: Một số món ăn tiêu biểu ở tỉnh Bình Định

Hình 1	Phan Minh Hà
Hình 2	Phan Minh Hà
Hình 3	Phan Minh Hà
Hình 4	Phan Minh Hà
Hình 5	Man Đăng Mỹ
Hình 6	Phan Minh Hà
Hình 7	Phan Minh Hà
Hình 8	Phan Minh Hà
Hình 9	Phan Minh Hà
Hình 10	Phan Minh Hà
Hình 11	Phan Minh Hà

